

ACC. N:R M. 16242:1-10.

Landskap: *Blekinge* Upptecknare: *Gerd Englund*
Härad: *Lister* Berättare: *Agnes Löfdenberg, Olofström*
Socken: *Jämshög* Berättarens yrke: *f. d. hushållerska*
Uppteckningsår: *1965* Född år *1885* i *Jämshög*

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Emigration. s. 1-10.

LUF 128

Skriv endast på denna sida.

Det var rätt många som emigrerade härifrån när jag växte upp. Vissa som var de första, kan man jag inte till. När jag var i smäljen var det 5-6 flickor, som far iväg. De var Luskawater till mig. Det var någon gång i början av 1900-talet. Då var det ju en sådan emigration - alla skulle till Amerika. Flickorna var så fina, när de reste och pryddes med blommor på betänningarna.

Min morbror Carl emigrerade, när han blev var sju år gammal. Det kan ha varit någon gång i slutet på 1840-talet. Mor var född 1843 och morbror Carl tre år tidigare. Han fick följa med en familj, som vi kände. De betalade resan, som han sedan fick betala igen till dem. Barnekvinnor var stora i våra markfärders hem - det fanns sju barn - så det var väl barn bra, att han reste, och han ville gå-

na själv. Han hamnade först i New York och hans senaste adress var Lowell. Han fick visst gå i skolan därute, eftersom han var så ung, när han kom dit. Till en början tycktes det gå bra för honom. Han gifte sig därute och fick barn. Han arbetade som maskinist på ett lokomotiv, men blev sedan alkoholist, lärde jag. Man fick brev från honom någon gång om året, men han var aldrig någon gång tillbaka här i Sverige. Hans fru och barn känner jag inte till alls.

Mormor och morfar bodde här i Olefström. De hade sin stuga på den plats, där gamla ligg. Morfar kom egentligen från Kristianopel. Han blev skrivare till länsmannen här och särskilt när brännvinsfrågan var aktuell här så hade han mycket skrivelser. Det var morfars efternamn jag fick, då får jag mycket tidigt

Man förlor här i Olufström liksom sina systrar
Men då de var unga barn, tog en moder
hand om henne. Moder hade gård i Gränne.
Man fick alltså bo därifrån från sitt tredje
år, till dess hon gått och dött och var så
gott som hemma där. Morfar hade också
brevbäveri. Så fick de då ibland ett brev
med en fjäder i kanten. Då fick man ge sig
rent till kyrkhelt, Jänshög och Näsum och
däromkring. Det tog nog ett par dagar och
man fick ligga över i någon gård och så
fick man byta skor också.

Min far och mina farföräldrar känner jag in-
te till något om. Vårt hem låg lite västare
här i Olufström. Vi flyttade inte mindre än
12 ggr. Det var mor och jag och två bröder
hemma. Minn bröder jobbade för bruket uppe
vid torget, där Kalle Jonsons nu ligger. Man

gick runt och svattade åt andra. Ja, här fick
Lita. Mina bröder hette August och Carl.
August var född 1874 och Carl 1876. De bör-
jade att arbeta på bruket efter konfirma-
tionen. När jag kom ut först - jag var väl
14 år då - hade jag arbete som barnflic-
ka. Ekonomien var det nästan bara dött
med. Uppre vid bruket hade vi ju den
där brukshandeln - där handlade vi på
kredit och under hela månaden fick man
knappast syn på ett öre cus. Men det fanns
ju de, som hade det sämre, för allt i vär-
lden!

Jag var i skolåldern, då jag först börde
talar om Amerika. Jag hade faktiskt lust
att åka dit - men aldrig blev det av.
Det var väl den där stora Atlanten, som
var i vägen. Många drog sig för den långa

ACC. N:R M. 16242:5.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

resan - man kunde ju bli sjösjuk, och viltret kunde bli dåligt.

Mor sade inget om emigrationen. 1911 reste min bror Carl iväg. Han var då gift och hade två döttrar. Familjen stannade hemma. Han hade pratat om att han tänkte resa över, men det var väl ingen, som trodde honom. Carl arbetade som sörvare på Bruket men tröttnade väl på sitt arbete och på Sverige. Pengar till resan över var det inte många som hade. Släktingar och bekanta brukade hjälpa varandra över. Det kom hem pojkar, som hade kamraters lön, och lånade ut pengar. Eller vanligen så skickade hem en biljett. Carl blev hjälpt över på så sätt. Ungdomarna som reste brukade alltid säga att de "bara skulle resa över och se hur mycket klackan var".

ACC. N:R M. 16242:6.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

men så blev det i regel att de fruktade
döude. Carl reste ensam livlifran. Han
tog över Danmark via Esbjerg, Haag till
New York. Där stannade han några dagar tills
han kom till Chicago. Han berättade aldrig
vad han arbetade med döude - han var
väl i fabrik skulle jag tro. Vi trodde
nog, att han kanske inte skulle lämna
av sig, men han skrev både till oss och
till sin familj, och pengar klickade han
också hem. Hans fru Anna arbetade dessu-
tom i "putseverket" så nog klavade de
sig alltid. Ibland fick man också en
slut från Carl. Det var uppskattat.

1914 kom det en biljett till Carls äldsta
dotter Betty, som reste över och det drog
de inte så länge förrän Anna och yngsta
dotter Edith var över också. Min bror kom

ACC. N:R M.16242:4.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND
—

aldrig hem någon gång, men för några år sedan var hans dotter Edith hemma och hälsade på. Flickorna brukar skriva hem. Bro Carl fick också han namnet Söderberg efter morfar. Dessförinnan hette han Carl Johan Svensson. Han bytte namn, stora inman hänses-
de ut. Själva var jag nog lite förestad att ge mig ut, och jag har ångrat mig ibland på senare tid, när jag sett hur bra de här det därinne. Det var nog få som kom tillbraka och stannade här. Jule vet jag, hur de då fick det. Men här kom många på besök. Det var ju en stor uppståndelse, när det kom svenskamerikaner. Då kom människor från hela socknen och hälsade på dem. Många på Bruket här hade ankörigt: Amerika. Någon kunde man se på klädseln, att de var svenska amerikaner. Särskild lustiga tyckte vi att skor-

ACC. N:R M. 16242:8.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

na var - så långa och spetsiga. De var också
ofta klädda i riktiga kostymer, och kvinnorna
var rätt utskrydda. Svenskamerikanerna uppträd-
de ungefär som vi andra och kunde inte
ens glänta det gamla modersmålet. Det var
våg ingen här som försökte efterapa deras klät-
mode. Jag har dock fått kläder ifrån Ame-
rika, som jag ändrat om och använt.

Vi hade annars inget föremål el. någon sak
ifrån Amerika i vårt hem. Morborn skickade
bara något litet brev - ej pengar eller saker.
Men vi hade släktingar, som fick brev, väs-
dskar och allt möjligt av honom. Vi skulle
aldrig att vi reste till Amerika, och i sko-
lan påstades det inte heller om Amerika.

Jag fick "Svenska Tribunen" i tre år i ord-
selan tröttnade de väl att sända den. Den
kom från Chicago. Det var så roligt att läsa

fäljetongarna där. Det ^{var} flera ^{var} lönerna, som fick den. Särskilt därbara vid Flalarjön var det många som hade den. Här uppstod de också agenter för att värva folk, men det gällde då inte Amerikas utan Australien, till jag minns. Dit skulle de ha gått. Det var nog inga som försökte förhindra emigration - man ville nog allmänt, att folk skulle ha rätt att få sitt levebröd där. Det hände att hela familjer gav sig av härifrån, men mest var det ungdomar, som reste, och då brukade några stycken göra sällskap. Och de var så fint klädda, när de skulle iväg - precis som om de skulle gå på begravning. De hade ju för sig, att de aldrig skulle få se sina amerikafwäre mera. Jag är svårt, att minns namnen på de, som gav sig ut.

ACC. N:R M. 16242:10.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Jag hade några skolkamrater, Carl Pettersons dotter var i "Kriks slottet" (dus. gamla direktörsbost.) och några från Näs som emigrerade. De ville väl pröva sin lycka i Amerika. Så var det ju många dricksmikare som blivit sig illa åt. Dessa skickades helt enkelt till Amerika och där blev de i regel botade. Många av emigranterna reste åt Chicago och Illinois.

"Olsa Jössen" Jens Håkansson, som bodde här, hade både söner och döttrar, som reste. Man märkte att folk emigrerat för uppe på Hölje stad stugor komma. Men det blev ingen brist på arbetskraft här för det. Jag minns att vi dock hade folk från Värmland och Norrland här, som byggde järnvägstråk.